

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 8. oktoober 2025
(OR. en)

13738/25

ENV 983
AGRI 478

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjon
Kättesaamise kuupäev:	8. oktoober 2025
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	D109481/01
Teema:	KOMISJONI DIREKTIIV (EL) .../..., XXX, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ teatavate loomasõnnikust saadud väetisematerjalide kasutamise osas

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument D109481/01.

Lisatud: D109481/01

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, XXX
D109481/01
[...] (2025) XXX draft

KOMISJONI DIREKTIIV (EL) .../...,

XXX,

**millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ teatavate loomasõnnikust saadud
väetisematerjalide kasutamise osas**

KOMISJONI DIREKTIIV (EL) .../...,

XXX,

millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ teatavate loomasõnnikust saadud väetisematerjalide kasutamise osas

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest,¹ eriti selle artiklit 8,

ning arvestades järgmist:

- (1) Direktiivi 91/676/EMÜ artikli 5 lõike 4 punktis a on sätestatud meetmed, mida tuleb võtta tundlikel aladel või kooskõlas kõnealuse direktiivi artikli 3 lõikega 5 kogu riigi territooriumil kohaldatavate tegevusprogrammide raames. Vastavalt direktiivi 91/676/EMÜ III lisa punktile 2 tuleb nende meetmetega tagada, et ühegi põllumajandusettevõtte või loomühiku puhul ei ületa loomasõnniku hulk, mida igal aastal maale laotatakse, sealhulgas loomade enda poolt, kindlaksmääratud kogust hektari kohta, milleks on 170 kg lämmastikku (N) aastas.
- (2) Tänu teaduse ja tehnika arengule, mis on pärast direktiivi 91/676/EMÜ vastuvõtmist sõnnikutöötlusmeetodite valdkonnas toimunud, on nüüd võimalik toota väetisi (nn RENURE-väetisi), mis teatavatel tingimustel toimivad keemilise väetisena kõnealuse direktiivi artikli 2 punkti f tähenduses.
- (3) Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus on hinnanud, et teatavatel tingimustel on RENURE-väetistel keemiliste väetistega sarnane lämmastiku leostumise potentsiaal ja agronoomiline tõhusus. Nende materjalide puhul on nitraadi vette sattumise oht seega väiksem kui sõnniku puhul ja tänu sellele keskkonnaeelisele võiks neid kasutada direktiiviga 91/676/EMÜ kehtestatud laotatava sõnniku maksimumkogusest rohkem ning samas tagada direktiivi eesmärkide saavutamise ja piisava agronoomilise kasu².
- (4) Ringlussevõetud jäätmevoogudest pärit orgaaniliste väetiste ja toitainete laiem kasutamine võiks tugevdada liidu avatud strateegilist autonoomiat ja toiduga kindlustatust ning samal ajal aidata kehtestada kõrged kestlikkusstandardid, eelkõige piirkondades, kus orgaanilisi väetisi kasutatakse vähe. Sõnniku ja töödeldud sõnniku kasutamine kooskõlas direktiiviga 91/676/EMÜ võib vähendada mineraalväetiste hindade muutlikkuse mõju põllumajandustootjatele ja sulgeda toitaineringed. Teatistes „Väetiste kättesaadavuse ja taskukohasuse tagamine“³ kutsutakse üles hindama täiendavaid regulatiivseid ja mitteregulatiivseid meetmeid, mis võimaldavad loomasõnnikust taaskasutusse võetud toitainete laialdasemat kasutamist.

¹ ELT L 375, 31.12.1991, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj>.

² Huygens, D., Orveillon, G., Lugato, E., Tavazzi, S., Comero, S., Jones, A., Gawlik, B., Saveyn, H. G. M., *Technical proposals for the safe use of processed manure above the threshold established for Nitrate Vulnerable Zones by the Nitrates Directive (91/676/EEC)*, 2020.

³ COM(2022) 590, 9.11.2022.

- (5) 2023. aastal algatas komisjon direktiivi 91/676/EMÜ hindamise, et muu hulgas analüüsida, kas selle direktiiviga edendatakse piisavalt eri allikatest, sealhulgas töödeldud sõnnikust pärit toitainete ringlussevõttu ning RENURE-väetiste saamiseks vajaliku sõnnikutöötlustehnoloogia arengut.
- (6) Seepärast on vaja kuni direktiivi 91/676/EMÜ hindamise lõpuleviimiseni luua liikmesriikidele ajutine lahendus, et nad saaksid lubada põllumajandustootjatel kasutada RENURE-väetisi teatavatel tingimustel suuremas koguses kui III lisa punktis 2 sätestatud kogus.
- (7) RENURE-väetiste kasutamise lubamisel koguses, mille puhul loomasõnnikust pärit lämmastiku kogus ületab 170 kg hektari kohta aastas, tuleb võtta asjakohaseid kaitsemeetmeid, et edendada keemiliste väetiste asendamist orgaaniliste väetistega, vähendada põllumajandustootjate kulusid ja suurendada liidu põllumajandussektori strateegilist autonoomiat, seadmata ohtu direktiivi 91/676/EMÜ eesmärkide saavutamist.
- (8) Lisaks vee kvaliteedile mõjutab sõnnikust tulenev ja põllumajandusloomade tekitatud lämmastikuheide ka õhu kvaliteeti. RENURE-väetiste kasutamine peaks käima käsikäs üldise keskkonnamõju leevendamise nimel tehtavate pidevate jõupingutustega. Seepärast on vaja asjakohaseid kaitsemeetmeid ja kehtestada RENURE-väetiste kasutamise piirnorm. See piirnorm peaks kajastama loomasõnnikust saadud RENURE-väetiste omadusi, nende kasutust ja asendusvõimet ning III lisa punkti 2 kohaldamisel saadud kogemusi.
- (9) Tuleks sätestada RENURE-väetiste kvaliteedikriteeriumid ja kasutamise tingimused, et nendega saaks asendada keemilisi väetisi kooskõlas direktiivi 91/676/EMÜ eesmärkidega.
- (10) Käsitleda tuleks ainult selliseid töötlusmeetodeid, mis võimaldavad usaldusväärselt saada ühtlase kvaliteediga materjale, mis vastavad kindlaksmääratud kriteeriumidele. Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus on hinnanud selliste materjalide mineraalse lämmastiku ja orgaanilise süsiniku sisaldusega seotud kriteeriume ning katsetanud eri protsesside usaldusväärsust nendele kriteeriumidele vastavate materjalide tootmisel. Hindamisest nähtub, et kõnealustele kriteeriumidele vastavaid ühtlase kvaliteediga materjale on võimalik saada järgmiste töötlusmeetoditega: ammoniaagi eemaldamine ja puhastamine ammooniumsoolade tootmiseks, pöördosmoosi kasutamine mineraalikontsentratsioonide tootmiseks ning lämmastikurikaste fosfaatsoolade (struviit) sadestamine loomasõnnikust. Seepärast tuleks määrata kindlaks protsessid, mida on vaja, et toota keemiliste väetiste usaldusväärseks asendamiseks vajaliku kvaliteediga RENURE-väetisi.
- (11) Selleks et tagada RENURE-väetiste ohutu kasutamine põllumajandusmaal, tuleks liikmesriikidelt nõuda rangete kvaliteedistandardite, sealhulgas asjaomaste saasteainete ja patogeenide ohutute piirnormide kohaldamist kooskõlas asjakohaste liidu ja riigisiseste õigusaktidega. Seepärast tuleks kehtestada asjakohased piirnormid, eelkõige vase, tsingi ja mikroorganismide sisalduse jaoks.

- (12) Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2023/1605⁴ on vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1069/2009⁵ määratud kindlaks teatavate orgaaniliste väetiste, sealhulgas töödeldud sõnniku tootmisahela lõpp-punktid, pärast mida ei kohaldata töödeldud sõnniku suhtes enam määruse (EÜ) nr 1069/2009 nõudeid, kui sellest saab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/1009⁶ osutatud ELi väetisetoodete või selle osa. Sõnniku suhtes, mis ei kuulu delegeeritud määruses (EL) 2023/1605 osutatud sõnniku hulka, kohaldatakse endiselt määruse (EÜ) nr 1069/2009 nõudeid.
- (13) Liikmesriigid peaksid kehtestama nõuded RENURE-väetisi tootvatele käitistele, et tagada ühesugune toitainesisaldus kooskõlas direktiivis 91/676/EMÜ sätestatud kriteeriumidega. Selleks et hõlbustada RENURE-väetiste kasutamist põllumajandusmaal vastavalt põllukultuuride vajadustele, peaks nendega kaasas olema asjakohane teave nende toitainesisalduse kohta.
- (14) Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus hindas RENURE-väetiste mõju keskkonnale ja tervisele ning pakkus välja kriteeriumid nende kasutamiseks tingimusel ja eeldusel, et liidus toodetud sõnniku üldkogus, loomühikute arv ja loomkoormus ei suurene.
- (15) Seepärast peaksid liikmesriigid tähelepanelikult jälgima, kuidas luba kasutada RENURE-väetisi koguses, mille puhul lämmastikku on rohkem kui 170 kg hektari kohta aastas, mõjutab põllumajandusloomade koguarvu ja sõnnikutoodangut. Kui lämmastiksisaldus sõnniku aastases kogutoodangus ületab või võib ületada 170 kg kasutatava põllumajandusmaa hektari kohta liikmesriigis tervikuna või NUTS 2 piirkondades, kus RENURE-väetiste kasutamine on lubatud, peaksid liikmesriigid nendes piirkondades hoidma ära kõnealuse lämmastiksisalduse suurenemise, tagamaks, et see ei põhjusta edasist soovimatut negatiivset keskkonnamõju.
- (16) RENURE-väetiste põllumajandusmaal kasutamise suhtes kehtivad direktiivi 91/676/EMÜ III lisa punkti 1 alapunktis 3 sätestatud nõuded (tasakaalustatud väetamine), mida kohaldatakse kõigi väetiste kasutamise suhtes. Kuna RENURE-väetised on ette nähtud asendama keemilisi väetisi, võib selle arvessevõtmiseks olla vaja vaadata RENURE-väetiste lubamise otsuse kontekstis läbi asjaomases liikmesriigis kohaldatavad tasakaalustatud väetamise põhimõtted lähtuvad väetiste kasutamise piirangud. Arvesse tuleb võtta RENURE-väetiste kasutamisest tulenevat võimalikku lisaturvet keskkonnale, eelkõige pärast nende sügisest laotamist põllukultuuridele, ning vastavates tegevusprogrammides tuleb võtta asjakohaseid meetmeid, eelkõige seoses väetiste kasutamise piiramisega. Seepärast tuleks lämmastiku keskkonda sattumise ärahoidmiseks järgida häid põllumajanduslikke keskkonnatavasid, nagu taimkatte säilitamine või samaväärsed meetmed. Seega tuleks kehtestada asjaomased nõuded.
- (17) RENURE-väetiste kasutamist võib seostada ka lämmastiku mullast lendumise ohuga, eriti väetiste puhul, mis sisaldavad üle 60 % lämmastikust muul kujul kui nitraatidena

⁴ Komisjoni 22. mai 2023. aasta delegeeritud määrus (EL) 2023/1605, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1069/2009 teatavate orgaaniliste väetiste ja mullaparandusainete tootmisahela lõpp-punktide kindlaksmääramise osas (ELT L 198, 8.8.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1605/oj).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1069/2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete terviseeeskirjad (ELT L 300, 14.11.2009, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1069/oj>).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded (ELT L 170, 25.6.2019, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1009/oj>).

ja mille pH on kõrgem kui 5,5. Seepärast tuleks negatiivse keskkonnamõju ärahoidmiseks kasutada asjakohaseid väetise laotamise meetodeid, nagu sisestuslaotamine, pinnale laotatud materjalide kohene muldaviimine või samaväärsed meetmed.

- (18) Töödeldud sõnnikust saadud RENURE-väetiste kasutamise lubamisel peaksid liikmesriigid võtma arvesse ka nende võimalikku mõju nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ⁷ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2000/60/EÜ,⁸ (EL) 2016/2284,⁹ (EL) 2020/2184¹⁰ ja 2008/50/EÜ¹¹ ning määruse (EL) 2018/848¹² eesmärkide saavutamisele. RENURE-väetiste kasutamine ei tohiks mõjutada ega takistada kõnealuste direktiivide ja kõnealuse määruse rakendamist. Pidades silmas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 191 lõikes 2 sätestatud ettevaatuspõhimõtet, peaksid liikmesriigid rakendama erilisi ettevaatusabinõusid Natura 2000 aladel ja nende ümbruses ning joogiveevõtukohtade läheduses. Eespool nimetatud õigusaktide kohaldamisel ja enne selliste RENURE-väetiste kasutamiseks loa andmist peaksid liikmesriigid hindama üldist mõju ammoniaagiheitele piirkondades, kus RENURE-väetiste kasutamine on lubatud, veendumaks, et see ei kahjusta keskkonnaeesmärkide saavutamist.
- (19) Selleks et komisjon saaks täita oma direktiivi 91/676/EMÜ kohast rolli, peaksid liikmesriigid teavitama komisjoni oma otsusest lubada kasutada töödeldud sõnnikust saadud RENURE-väetisi ning esitama komisjonile direktiivi 91/676/EMÜ artikli 10 kohase iga nelja aasta tagant esitatava aruande osana teabe kõnealuse loa kohaldamise kohta, sealhulgas aastaandmed RENURE-väetiste tootmise, põllumajandusloomade arvu ja sõnnikutoodangu kohta.
- (20) See muudatus ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustusi, välja arvatud juhul, kui nad otsustavad rakendada III lisa uut punkti c, mis on esitatud käesoleva õigusakti lisas.
- (21) Seepärast on vaja direktiivi 91/676/EMÜ vastavalt muuta.
- (22) Käesoleva direktiiviga ette nähtud meetmed on kooskõlas nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ artikli 9 alusel moodustatud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 91/676/EMÜ III lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

⁷ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2284/oj>).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/2184 olmevee kvaliteedi kohta (ELT L 435, 23.12.2020, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj>).

¹¹ ELi välisõhu kvaliteedi direktiiv, mida muudeti 2024. aastal. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT L 152, 11.6.2008, lk 1–44).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1–92).

Artikkel 2

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: 2 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Komisjoni nimel
president
[...]

[Valida kahe võimaluse vahel, sõltuvalt alla kirjutavast isikust.]

presidendi eest
[...]
[ametikoht]